

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **S. O.**, zastoupeného Mgr. Dušanem Doubkem, advokátem se sídlem Národní obrany 45, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 6. 2007, č. j. 63 Az 64/2006 - 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se včas podanou kasační stížností domáhal zrušení výše uvedeného rozsudku, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

V podané kasační stížnosti stěžovatel uváděl jako důvody pro podání kasační stížnosti zákonem vymezené důvody specifikované v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. Konkrétně namítal nezákonnost spočívající v nesprávném a nedostatečném posouzení právní otázky a též procesní vady. Za nejpodstatnější vadu stěžovatel považoval fakt, že správní orgán ani krajský soud neověřily skutečnosti tvrzené stěžovatelem a rozhodly bez konkrétního šetření a dokazování ve věci výpovědi stěžovatele. Stěžovatel

upozornil, že soud je povinen se žalobou řádně zabývat a provést veškeré důkazy, ze kterých je možné objektivně zjistit a ověřit skutečnosti vyplývající ze stěžovatelovi žádosti. Stěžovatel rovněž žádal o opětovné doručení napadeného rozhodnutí v ukrajinském jazyce a o přeložení veškerých jemu zasílaných podstatných listin do jazyka ukrajinského, popř. ruského, a pro případ ústního jednání o jeho kasační stížnosti také o přibrání tlumočníka do jazyka ukrajinského, popř. ruského. Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhoval, aby Nejvyšší správní soud vydal rozsudek, kterým zruší napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení.

V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. V této souvislosti je důležité uvést, že zatímco dle obecné právní úpravy podání žaloby ve správním soudnictví odkladný účinek nemá (§ 73 odst. 1 s. ř. s.), podání žaloby či kasační stížnosti v azylové věci odkladný účinek naopak má (§ 32 odst. 3 a 5 zákona o azylu). Jelikož má podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu v dané věci odkladný účinek přímo ze zákona, nebylo nutné o žádosti o odkladný účinek samostatně rozhodovat.

II.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti. Žádost o udělení azylu v České republice podal stěžovatel dne 20. 5. 2006 a pohovor k této žádosti s ním byl proveden dne 26. 5. 2006, a to v ruském jazyce. Stěžovatel v žádosti o azyl uvedl nesouvislým textem, upřesnil v následujícím rozhovoru, a dále uvedl v příloze žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, že jeho otec, a potažmo celá rodina, byli na Ukrajině pronásledováni kvůli otcově majetku, který mu měl připadnout v rámci dědictví. Otec se obrátil na místní soudy, které ale nereagovaly. Lidem, kteří otce pronásledovali, se podařilo nechat jej uvěznit. Po propuštění na amnestii jim otec nechtěl majetek vydat a tito lidé s příjmením H. z obce Litenja najali příslušníky organizovaného zločinu, aby otce zbili a vymáhali peníze. Otec následně odjel do Česka, kde pracoval a rodině posílal finanční prostředky. Rodina pak předávala část peněz oněm příslušníkům organizovaného zločinu. Ti dále vyhrožovali matce, že z ní udělají prostitutku v Polsku. Tito lidé měli rovněž na svědomí smrt dědečka stěžovatele. Matka měla strach o sebe i své děti, proto se vydala za otcem do Česka a následně přijeli i stěžovatel s bratrem. V České republice by stěžovatel chtěl studovat a získat české občanství. Příslušné orgány na Ukrajině o pomoc nežádal s tvrzením, že by se tak příslušníci organizovaného zločinu dozvěděli o místě jeho pobytu. Stěžovatel závěrem uvedl, že v případě návratu do vlasti má obavu, že by se musel skrývat a že se z těchto příčin nechce vrátit na Ukrajinu.

III.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná.

Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podaná kasační stížnost obsahuje tyto důvody jejího podání. Jednak je to tvrzení, že správní orgán ani krajský soud neověřily skutečnosti tvrzené stěžovatelem a rozhodly bez konkrétního šetření a dokazování ve věci

výpovědi stěžovatele. Druhou oblastí důvodů uvedených v kasační stížnosti, jsou námitky týkající se komunikace mezi soudem a stěžovatelem v českém jazyce. Stěžovatel uváděl, že žádá o opětovné doručení napadeného rozhodnutí v ukrajinském jazyce a dále i o přeložení veškerých jemu zasílaných podstatných listin v ukrajinském, popř. ruském překladu. Dále stěžovatel požadoval přibrání tlumočníka do jazyka ukrajinského, popř. ruského pro případ ústního jednání o jeho kasační stížnosti.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

V souvislosti s posouzením přijatelnosti kasační stížnosti dle § 104a s. ř. s. je podstatné především posouzení žádosti o přeložení veškerých stěžovateli zasílaných podstatných listin v ukrajinském, popř. ruském překladu. Nejvyšší správní soud tuto žádost interpretoval jako mířící do budoucnosti, tedy ne vůči minulému řízení před krajským soudem, nýbrž vůči zasílání listin v rámci řízení před Nejvyšším správním soudem. Vzhledem k tomu, že tato právní oblast není zcela pokryta judikáty Nejvyššího správního soudu, lze učinit závěr, že kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud konstatuje její přijatelnost.

IV.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podstatou první námitky stěžovatele je tvrzení, že správní orgán ani krajský soud neověřily skutečnosti uváděné stěžovatelem a rozhodly bez konkrétního šetření a dokazování ve věci výpovědi stěžovatele. Zdejší soud k tomu uvádí, že v azylovém řízení není uplatňována zásada oficiality, kdy sám správní orgán zahajuje řízení a určuje jeho předmět z úřední moci, a to nezávisle na vnějších podnětech účastníků. V azylovém řízení je uplatňována zásada dispoziční, se kterou je spojena zásada aktivity žadatele o azyl (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72). To především znamená, že v řízení o udělení azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu a který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Toto tvrzení žadatele o azyl zásadně není možno nahradit činností samotného správního orgánu. V dané věci je tudíž podstatné, že stěžovatel neuváděl ve správním řízení ani v žalobě žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12. Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel ve své žalobě neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z azylově relevantních důvodů. Správní orgán přitom není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno, a není povinen, ale ani oprávněn takové skutečnosti třeba jen naznačovat (viz např. rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č j. 5 Azs 22/2003 - 41, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 - 47 nebo ze dne 16. 5. 2004, č. j. 1 Azs

45/2004 - 47). Zdejší soud v rozsudku ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72 mimo jiné uvedl, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení tohoto zákona (zákona o azylu) nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikala povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázeno zásadou aktivity žadatele o azyl. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován. Nelze rovněž přehlédnout, že stěžovatel v kasační stížnosti namítá vadu v dokazování v obecné rovině, aniž by ji blíže specifikoval. Stěžovatel neuvedl, jaké další důkazní prostředky si měl žalovaný a soud opatřit, jaké důkazy provést či k jakému závěru o skutkovém stavu měl dojít. Obecná námitka nedostatečného skutkového zjištění byla již předmětem řady rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 18. 1. 2006, č. j. 1 Azs 112/2004 - 61, či rozsudek ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 174/2004 - 103. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že i když je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí, je to v první řadě stěžovatel, který jako žadatel o azyl svými tvrzeními o skutečnostech, jež jsou důvodem jeho žádosti, určuje směr důkazního řízení. Není smyslem a účelem azylového řízení (a ostatně to není zpravidla ani v možnostech správního orgánu), aby správní orgán potažmo soud za žadatele o azyl důvody pro poskytnutí azylu vymýšlel či o nich bez dostatečného podkladu v žadatelových tvrzeních spekuloval.

Druhou oblastí důvodů uvedených v kasační stížnosti, jsou námitky týkající se komunikace mezi soudem a stěžovatelem v českém jazyce. Stěžovatel uváděl, že žádá o opětovné doručení napadeného rozhodnutí v ukrajinském jazyce a dále i o přeložení veškerých jemu zasílaných podstatných listin v ukrajinském, popř. ruském překladu. Stěžovatel rovněž žádal pro případ ústního jednání o jeho kasační stížnosti o přibrání tlumočníka do jazyka ukrajinského, popř. ruského.

Je nutné konstatovat, že pro případ ústního jednání před jakýmkoliv českým soudem má podle Listiny základních práv a svobod ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, nepopiratelné právo na tlumočníka. Výklad tohoto ustanovení byl proveden např. stanoviskem Ústavního soudu Pl. ÚS-st. 20/05 ze dne 25. 10. 2005. Je ale třeba dodat, že podle § 109 s. ř. s. rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. Potřeba ustanovit tlumočníka tak v posuzovaném případě nevznikla, neboť zdejší soud nenařizoval v dané věci jednání.

Stěžovatel rovněž uváděl, že žádá o opětovné doručení napadeného rozhodnutí v ukrajinském jazyce. Zde je třeba odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Azs 90/2004 - 45, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil, že jedním ze znaků suverenity České republiky je užití českého jazyka. Proto i rozsudky soudů, jakož i rozhodnutí jiných státních orgánů, jsou důsledně vyhotovovány a účastníkům řízení doručovány v českém jazyce. Jen toto („úřední“) znění je závazné a

způsobilé vyvolat právní účinky. Rovněž podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004. č. j. 5 Azs 52/2004 – 45, pouze rozhodnutí soudu v českém jazyce je zněním autentickým. I bez ohledu na výše uvedenou prejudikaturu je zjevné, že pokud je v České republice obecným komunikačním jazykem čeština, i řízení před orgány veřejné moci budou – již jen z čistě praktických důvodů – vedena zásadně v tomto jazyce a že „produkty" činnosti těchto orgánů (zejména jejich rozhodnutí) budou vyhotovovány v tomto jazyce. Komunikace v jiném jazyce než v češtině a překládání obsahu vydávaných rozhodnutí do takového jazyka proto bude jen výjimkou z pravidla. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že obecně vzato není povinností soudu zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí do jeho mateřského jazyka.

Dále je třeba vyjádřit stanovisko soudu k žádosti stěžovatele, pro niž byla shledána přijatelnost jeho kasační stížnosti, tedy k jeho požadavku překladu veškerých jemu zasílaných podstatných listin, včetně rozsudku krajského soudu. Dle interpretace Nejvyššího správního soudu tento požadavek míří do budoucna, jde tedy o zasílání listin stěžovateli Nejvyšším správním soudem v ukrajinském, popř. ruském jazyce. V souvislosti se žádostí stěžovatele o zasílání listin v rámci kasačního řízení před Nejvyšším správním soudem v cizím jazyce, soud konstatuje, že již z povahy kasačního řízení, v němž stěžovatel musí být na základě plné moci povinně zastoupen advokátem, stěžovateli nemusí být Nejvyšším správním soudem zásadně zasílány materiály v jiném než českém jazyce, jelikož má k dispozici kvalifikovaného zástupce, který český jazyk musí ovládat a jenž jedná v jeho zájmu. Nejvyšší správní soud k postavení advokáta již judikoval, že: *„Advokát jako podnikatel, jehož právní postavení je upraveno zvláštním zákonem (zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii) ukládajícím mu na jedné straně zvláštní povinnost poskytovat právní služby s potřebnou profesionalitou a za dodržení pravidel advokátní etiky (viz zejména § 16 a 17 zákona o advokacii) a na straně druhé mu dávající privilegium (tedy v jistém smyslu stavovský monopol) k soustavnému výdělečnému poskytování univerzálních právních služeb, má na rozdíl od obecného zmocněnce vůči zastoupenému zvláštní povinnosti. Mezi tyto povinnosti zejména patří chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny (§ 16 odst. 1 věta první zákona o advokacii) a povinnost jednat čestně a svědomitě a využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii)",* viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2006, č. j. 2 As 28/2006 - 49, publikovaný pod č. 1131/2007 Sb. NSS a na www.nssoud.cz. Advokát jako právní profesionál musí být schopen na písemnosti, které od soudu obdrží, patřičným způsobem reagovat a musí rovněž umět rozpoznat, zda povaha věci vyžaduje přímé sdělení obsahu písemnosti zastoupenému a jeho konzultování s ním (např. proto, že se zastoupeným nutno vyjasnit určité skutkové okolnosti, ve vztahu k nimž formuloval své skutkové a právní závěry krajský soud v rozsudku napadeném kasační stížností). Pokud taková potřeba vyvstane, musí advokát být schopen v rámci poskytování právních služeb překlad písemnosti sám obstarat (typicky oslovením osoby znalé příslušného jazyka, aby překlad pořídila) nebo se se žádostí o zajištění překladu obrátit na soud, který případně (po uvážení, zda žádost není účelová, vedená toliko snahou zdržovat postup v řízení) tlumočníka k pořízení překladu ustanoví.

Výjimku z výše uvedeného pravidla by z povahy věci mohl představovat případ kasační stížnosti proti neustanovení zástupce krajským soudem, tedy případ, kdy

stěžovatel v řízení před Nejvyšším správním soudem zpravidla advokátem zastoupen není. O ten se však u stěžovatele nejedná.

Lze proto shrnout, že pokud stěžovatel měl zato, že v jeho věci mají být v řízení o kasační stížnosti pořizovány překlady soudních písemností do jazyka, jemuž rozumí, bylo primárně věcí jeho zástupce, aby takový překlad opatřil. Uvedený závěr se plně vztahuje i na písemné vyhotovení rozsudku krajského soudu, neboť pokud byl stěžovatel zastoupen, jeho zástupce se v rámci poskytování právní pomoci nutně musel s uvedeným rozsudkem seznámit (jinak by stěží mohl podat kasační stížnost mířící proti skutkovým a právním závěrům, o než se výrok napadeného rozsudku opírá), takže jistě bylo možné aby – pokud by to bylo třeba – zajistil pořízení jeho překladu nebo se s odůvodněnou žádostí o pořízení takového překladu obrátil na soud.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání rozhodnutí k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovanému proto rovněž nepřísluší právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2007

JUDr. Miluše Došková

předsedkyně senátu